

Bewonerskracht, je ziet het als je het door hebt.

Wijkaanpak vanuit de buurten | Buurthuis te koop | Verbinding in coronatijd | Energietransitie doe je samen | Internationaal samenwerken | Right to Challenge beter geregeld | Ondernemen met je buurt | LSA verbindt bewoners en democratie

Inhoud

	WIJKAANPAK, TERUG VAN NOOIT WEGGEWEEST	4
	DE KRACHT VAN ONTMOETINGSPLEKKEN	7
	BETROKKEN BUURTEN	10
	SAMEN VERDUURZAMEN	12
	BEWONERSINITIATIEF KENT GEEN GRENZEN	16
	ACTIEVE BEWONERS BESLISSEN MEE	18
	ONDERNEMENDE BEWONERSINITIATIEVEN	20
	DIT IS LSA	22

LOVE YOUR
NEIGHBOUR

“Een samenleving vormen is veel te belangrijk om alleen aan overheden en politici over te laten”

Hoe zullen we in de toekomst terugkijken op het jaar 2021? Het zou best wel eens een kantelpunt kunnen zijn. Een kantelpunt in de manier waarop we omgaan met de grote maatschappelijke uitdagingen van deze tijd.

De noodzaak om eindelijk serieus werk te maken van onze klimaatproblemen, het verzachten van de gevolgen van de pandemie en de grote kansenongelijkheid die voor iedereen pijnlijk duidelijk is geworden. Genoeg urgentie om daar vandaag nog mee aan de slag te gaan.

Bewonerscollectieven bieden een fijne plek voor mensen die niet willen afwachten en binnen eigen mogelijkheden en interesses aan de slag gaan. Concreet, tastbaar en dichtbij. Dit jaarverslag staat er vol mee.

De groei van bewonerscollectieven zet onverminderd door. We worden met elkaar steeds slimmer in samenwerken en de manier waarop we ons organiseren. Met steeds meer impact. Of het nu gaat om de inrichting van onze straten, de aanpak van armoede, het openhouden van ontmoetingsplekken of het financieren van al die bewonersinitiatieven. Actieve bewoners staan op en gaan aan de slag om samen met buurtgenoten de leefbaarheid te vergroten. De manier waarop we met elkaar een samenleving vormen is veel te belangrijk om alleen aan overheden en politici over te laten.

Het is een groot plezier om te werken voor deze beweging van bewonerscollectieven. Jullie enthousiasme, creativiteit, veerkracht en originele ideeën werken aanstekelijk. In dit jaarverslag hebben we de hoogtepunten verzameld. Hopelijk krijg jij er net zoveel energie van als wij!

Thijs van Mierlo
Directeur LSA Bewoners

“Actieve bewoners staan op en gaan aan de slag om samen met buurtgenoten de leefbaarheid te vergroten.”

Maak wijkaanpak vanuit de buurten

Wijkaanpak staat gelukkig weer op de agenda van het kabinet. LSA heeft in 2021 in verschillende wijken gesprekken gevoerd om te horen wat er leeft en wat er beter kan. Tijdens de 'Dag van de Buurt' hebben we hartenkreten voor de buurt opgehaald. Ook om ons te laten inspireren waar behoefte aan is. Onze conclusie; het thema wijkaanpak leeft bij alle betrokkenen. Van bewoner tot wijkregisseur van de gemeente en van opbouwwerker tot reclasseringsambtenaar!

Zorgen over positie

Marieke Koot van LSA vertelt waarom we de wijken in gingen: "Gelukkig staat wijkaanpak weer op de agenda in Den Haag. En we willen nu graag meepraten over de uitvoering. We wilden ophalen bij bewoners en professionals wat zorgen zijn, wat goed gaat en wat beter kan. Initiatieven hebben bijvoorbeeld zorgen over de positie van bewonerscollectieven in de samenwerking met wijkpartners. Er wordt niet altijd een gelijkwaardige positie ervaren. Er is behoefte aan nieuwe werkwijzen waarin de rol van bewonersinitiatieven en vertegenwoordigende bewoners een plek krijgen. Daarnaast zien initiatieven een dalend vertrouwen in de overheid en instanties. Door weinig continuïteit in gemeentelijk beleid en veel personele wisselingen van ambtenaren. We geven als LSA dit soort signalen af en gaan in gesprek met betrokken partijen".

Bewonersperspectief

Vincent Jacobs, ook projectleider bij LSA vult aan: "We hebben wijkgesprekken gevoerd over de invulling van de wijkaanpak vanuit het perspectief van bewonersinitiatieven. We wilden een beeld krijgen en leren hoe bewonersorganisaties een belangrijke rol kunnen krijgen en innemen in de samenwerking met andere partijen die ook actief zijn in de wijk.

Bewonersinitiatieven zijn onmisbaar. Een succesvolle en duurzame aanpak ontwerp je samen met de mensen die in deze wijken wonen. Bewonersinitiatieven hebben echt een andere rol in hun wijk dan de formele instanties. Ze bereiken andere mensen, omdat ze een ander netwerk hebben. Ze vertegenwoordigen ook de stem van bewoners die anders niet wordt gehoord."

"Hoe de wijkaanpak er ook uit gaat zien; er wordt veel gevraagd van actieve bewoners."

Invalshoeken

In wijkgesprekken was volop ruimte voor inzichten vanuit verschillende invalshoeken. Denk hierbij aan het verschil van inzicht tussen zogenoemde leefwereld en systeemwereld. Een kloof die door dit soort gesprekken kleiner wordt. Daardoor wordt zoeken naar opties om met elkaar samen te werken vanuit ieders rol in de wijk makkelijker. Ontmoeting is een belangrijke manier om met elkaar in gesprek te zijn in de wijk. Daarvoor zijn ontmoetingsplekken nodig. Juist deze plekken zijn steeds meer aan het verdwijnen. Ook een thema waar in wijkaanpak aandacht voor moet zijn.

Veel te doen

Hoe de wijkaanpak er ook uit gaat zien; er wordt veel gevraagd van actieve bewoners. De uitgangssituatie is in iedere wijk weer anders. Op sommige plekken floreren bewonersnetwerken, op andere moeten ze weer worden aangewakkerd of versterkt. Voor het uitvoeren van de wijkaanpak zijn ook nieuwe bewoners nodig die actief worden. Er is

HARTEKRETEN VOOR DE BUURT

- "Om nieuw beleid te creëren is het noodzakelijk om nog meer met de inwoners van de wijken samen te werken. Ga veel in gesprek met de mensen in de wijken en leg je oor goed te luisteren en neem dat mee."
Jirsi van Riemsdijk - Opbouwwerker bij Cadanz Welzijn, gemeente Eemsdelta
- "Maak het beleid niet vanuit Den Haag maar vanuit de buurten,"
Hester van Buren, bestuurder woningcorporatie Rochdale, Amsterdam
- "De kracht van de samenleving is niet 'de buurt' of 'een buurt' maar 'mijn buurt'," *Peter Collignon, buurtbewoner uit Nijkerk.*

kortom, veel te doen om van de nieuwe wijkaanpak een succes te maken. Dat moet lukken als we er met elkaar onze schouders onder zetten.

Bewonersplatform

“We zijn in 2021 gestart om het bewonersplatform wijkaanpak nieuw leven in te blazen”, vertelt Marieke. “Een minister van wonen die over wijken gaat op landelijk niveau, zorgt ervoor dat bewoners ook op landelijk niveau hun stem moeten laten horen. Uit alle gesprekken komt naar voren dat het lastig is om echt een gezamenlijke agenda op te stellen waarin iedereen vanuit zijn of haar rol een steentje kan bijdragen. Met het platform is er weer een plek waar bewoners met elkaar ervaringen kunnen uitwisselen en elkaar kunnen helpen”.

DOE MEE, SLUIT AAN

Sluit je ook aan bij het bewonersplatform voor aandachts-wijken. Voor iedereen die betrokken is bij een bewoners-initiatief dat actief is met wijkaanpak. Meld je aan en ontvang een uitnodiging voor de toekomstige bijeenkomsten. Stuur een mailtje naar marieke@lsabewoners.nl

Het LSA werkt samen met andere landelijke netwerken en kennispartijen in Wijkwijzer, waarmee het bewonersplatform zich ook kan versterken met kennis en netwerken van deze partijen.

Buurtmaken volop in de spotlights

LSA werkt al jaren vanuit de uitgangspunten van Asset Based Community Development (ABCD), het zit in het DNA van de vereniging. Een fundamenteel andere kijk op wijk-ontwikkeling waarvan John McKnight en Jody Kretzmann de grondleggers zijn.

Met ABCD bouw je verder op dat wat er wél is. De talenten en ervaringen van mensen. De kwaliteiten in de openbare ruimte. De tradities die ontstaan en behouden blijven. De onderlinge verbanden tussen burens, groepen en verenigingen. Ook het afgelopen jaar organiseerden we veel verschillende activiteiten om onze leden en andere actieve bewoners te helpen bouwen aan hun wijken.

Altijd nieuw gedoe

We brachten het boek *Altijd nieuw gedoe* uit, omdat we de lol die we aan ABCD beleven, willen doorgeven. We hopen dat het voor iedereen inzichten geeft en aanzetten biedt om de eigen (beroeps) praktijk te verrijken en verbeteren. Het boek wil je vooral aan het denken zetten. En hopelijk ook aan het doen.

Pasklare antwoorden en stappenplannen staan er niet in. Het is als ABCD zelf; een continu lerende praktijk waarvan mensen zich eigenaar mogen voelen. Het boek is inmiddels toe aan een tweede druk.

Buurtmakersweek

In april organiseerden we buurtmakersweek voor meer dan 300 mensen die werken aan sterke gemeenschappen. Een week vol leuke activiteiten. Met trainingen over ABCD, werkvormen voor communitybuilding en een lezing van Cormac Russel.

Als LSA blijven we aandacht besteden aan het versterken van veerkrachtige gemeenschappen. Ook de komende jaren blijft buurtmaken een belangrijk onderdeel van de wijkaanpak. We krijgen hiervoor veel vragen en werken hard aan het laten ontstaan van een buurtmakers academie.

Ben je nieuw? Lees dan: "Hoe werkt ABCD?"
<https://bit.ly/ditisabcd>

Online Dag van de Buurt

Meer dan duizend bewoners en buurtprofessionals kwamen online bij elkaar. Een dag met veel praktische workshops en verdiepende gesprekken over de kansen van werken met buurten en wijken als uitvalsbasis.

Spelen

Zo vertelde directeur van Jantje Beton Dave Ensberg-Kleijkers over hoe spelen in ons DNA zit en hoe belangrijk het is voor kinderen om dat lekker buiten te kunnen doen. Logisch en toch is er nog veel werk te verzetten om dit overal in Nederland mogelijk te maken.

Door Cultuurpsycholoog Jos van der Lans en LSA bestuurslid Petra van Duynhoven werd stil gestaan bij de behoefte aan een nieuwe wijkaanpak. "We zien nu tien jaar later de gevolgen van het stoppen van de Vogelaaraanpak. Er is zo veel kennis. We moeten die kennis boven water brengen. Mensen in een wijk weten nog steeds hoe het moet in hun wijk. Samen met hen moeten we werk maken van de wijkaanpak".

Luisteren en leren

Ook het ministerie van Binnenlandse Zaken was aanwezig. Andy Clijnk, de programmamanager Leefbaarheid & Veiligheid vertelt waarom Dag van de Buurt belangrijk is voor de overheid. "We moeten vooral kijken hoe we beter kunnen luisteren en leren, hoe we kunnen aansluiten bij wat er in de wijken gebeurt." Om dat leren, luisteren en inspireren beter te faciliteren is tijdens de dag van de buurt het online kennis- en leerplatform WijkWijzer gelanceerd voor iedereen die werkt aan veilige en leefbare wijken.

Gezamenlijk initiatief

De Dag van de Buurt is een gezamenlijk initiatief van Ministerie BZK, Platform31, Movisie, LPB en LSA. Hiervoor werken we samen in een programma aan een nieuwe aanpak 'leefbaarheid en veiligheid'. De organisatie van de Dag van de Buurt was in handen van LSA.

Beleef de Dag van de Buurt zelf. Kijk op www.dagvande buurt.nl voor de activiteiten van dit jaar.

Leden LSA leren van elkaar

Ooit een oude basisschool in Amsterdam Slotervaart. Nu een Community met tientallen organisaties en initiatieven waaronder het Huis v/d Wijk 'De Buurtzaak', dat is Ru Paré Community. Een fijne plek vóór de buurt. Als het aan de initiatiefnemers ligt, wordt het ook een plek ván de buurt.

Werkbezoek

Nu nog huren ze het gebouw van de gemeente Amsterdam. Liever worden ze zelf eigenaar van het pand. LSA bracht de mensen achter Ru Paré in contact met de initiatiefnemers van Het Wijkpaleis in Rotterdam. In Rotterdam waren ze al verder in het proces en lagen er afspraken met de gemeente over de aankoop. Tijdens een werkbezoek werden ervaringen uitgewisseld.

Amsterdam leert van Rotterdam

Hans Krikke, directeur van Stichting Samenwonen-Samenleven waar Ru Paré onderdeel van is, vertelt over het bezoek aan Rotterdam: "We willen graag eigenaar worden van ons pand. Dan kunnen we nog meer voor de wijk betekenen. We hoorden via Thijs van Mierlo, directeur van LSA, over Het Wijkpaleis uit Rotterdam. Zij waren met de afdeling vastgoed van de gemeente in gesprek om afspraken te maken over mogelijke aankoop van het gebouw. Dat willen wij ook. We waren erg benieuwd naar hun ervaringen. Een telefoontje was genoeg en een bezoek aan Rotterdam was zo gepland. Initiatiefnemer Floris van Gennep ontving ons hartelijk en heeft ons verteld hoe de afspraken met de gemeente tot stand kwamen;

"Als we eigenaar zijn van ons pand kunnen we nog meer doen voor de wijk."

We kregen een belangrijk tip. Breng de maatschappelijke meerwaarde van wat je doet goed in beeld. Dat was voor Het Wijkpaleis belangrijk geweest bij het maken van de afspraken. Het hielp dat ze heel goed aan de gemeente konden laten zien wat ze voor de buurt betekenen. Dat hebben we goed onthouden. Wij gaan binnenkort starten met de gesprekken met de gemeente over de aankoop van ons pand. Door het werkbezoek aan Rotterdam hebben we toch een beter beeld gekregen van wat er op ons af komt. Dat is ook het mooie van het lidmaatschap bij LSA. Als leden kunnen we van elkaar leren en elkaar inspireren"

RU PARÉ VOOR EEN INCLUSIEVE STAD

Mensen ontmoeten elkaar in de Buurtzaak, maar kunnen in het gebouw ook terecht bij de welzijnsorganisatie, boeken lenen in de bieb of een theatervoorstelling of debat bezoeken.

Alle bewoners van Ru Paré hebben één ding met elkaar gemeen, ze doen allemaal iets terug voor de wijk. "Met alle activiteiten in de Ru Paré Community proberen we samen bij te dragen aan het realiseren van een inclusieve en sociaal rechtvaardige stad", aldus Hans over de missie van Ru Paré.

Buurthuis Te Koop

Buurthuizen en andere ontmoetingsplekken staan onder druk Terwijl ze juist onmisbaar zijn voor sterke veerkrachtige buurten en wijken.

We horen steeds vaker dat het lastig wordt om ontmoetingsplekken te behouden. Gemeentes lijken steeds meer te kijken naar de waarde van de stenen en hun eigen boekhouding en veel minder naar de positieve effecten voor de buurt. Voor ons reden om hier in te duiken. We maakten een podcastserie en een animatie over dit onderwerp. We spraken met actieve bewoners én experts. Onze conclusie: Het kán anders! Door minder de focus te leggen op de hoogst mogelijke prijs en meer op de meerwaarde van deze plekken. Daarvoor zijn andere politieke keuzes nodig. Op www.geenmarktwaardemaarmeeerwaarde.nl lees je meer.

LSA helpt buurthuizen in coronatijd

Nadat we vorig jaar mooie resultaten haalden voor de buurthuizen in coronatijd, ging ons werk voor deze belangrijke sector in de aanhoudende coronapandemie onverminderd door.

Compensatie buurthuizen

We kregen het door de gezamenlijke lobby met de Landelijke Vereniging van Kleine Kernen en Sociaal Werk Nederland voor elkaar dat er financiële compensatie kwam vanuit het Rijk voor deze belangrijke ontmoetingsplekken. Er ging deze keer 10 miljoen naar gemeenten voor de dorps- en buurthuizen. Helaas moesten buurthuisbesturen vervolgens zelf achter het geld aan. We stonden deze besturen daarin dan ook bij. Ook lanceerden we het meldpunt Stijging Energielasten Dorps- en buurthuizen.

Handreikingen

Samen met Sociaal Werk Nederland ondersteunden we ontmoetingsplekken in Nederland ook op een andere manier. We maakten handreikingen voor de steeds veranderende coronaregels. Vanaf oktober liepen de coronacijsers weer zodanig op, dat zachte-, harde- en avondlockdowns volgden. Steeds met verschillende richtlijnen voor het gebruik van mondkapjes, looproutes, faciliteiten en coronatoegangsbewijzen. We overlegden met Sociaal Werk Nederland en het Ministerie van Volksgezondheid over de gevolgen van deze regels voor de ontmoetingsplekken in wijken en buurten. Telkens benadrukten we het belang van ontmoeting, juist voor kwetsbare doelgroepen die al hard werden geraakt door coronamaatregelen. Gelukkig werd die zorg onderkend en was deze groep zelfs tijdens de strenge lockdown in december welkom bij ontmoetingsplekken.

BUURTHUIS TE KOOP

PODCAST

LUISTER DE PODCAST

- In **aflevering 1** gaan we naar de Meevaart in Amsterdam Oost. De beheerders willen zorgen dat iedereen er gehoord wordt en een plek vindt. Met schrijver Floor Millikowski bespreken we waarom deze plekken er toe doen.
- In **aflevering 2** gaan we naar het Heeswijkplein 10 in Moerwijk, Den Haag. We spreken er over het verdwijnen en ontstaan van buurthuizen in de wijk. Vastgoed Gerben Kamphorst vragen we waarom deze plekken onder druk staan.
- In **aflevering 3** gaan we op bezoek bij het Wijkpaleis in Middelland, Rotterdam. Floris van Gennep vertelt over het kopen van het gebouw met de buurt. Tweede Kamerlid Barbara Kathmann bevragen we over de benodigde politieke keuzes.

Luister de Podcast Buurthuis te Koop

<https://bit.ly/buurthuistekoop>

Kijk de Animatie

<https://bit.ly/geenmarktwaarde>

Online masterclass maatschappelijke gebiedsontwikkeling

Maatschappelijke gebiedsontwikkeling, wat is dat nu precies? En waarom is het belangrijk voor actieve bewoners? Die vraag werd ons regelmatig gesteld. Daarom maakten we een online masterclass.

Dat doen we graag. Zeker als het over dit soort interessante onderwerpen gaat. In een online masterclass van 3 afleveringen vertellen experts Marije van den Berg & Frans Soeterbroek hoe je positie krijgt én houdt als bewonersinitiatief in de maatschappelijke gebiedsontwikkeling.

KIJK DE ONLINE MASTERCLASS

- In het eerste deel leer je wat maatschappelijke gebiedsontwikkeling is en kom je er waarschijnlijk achter dat jouw initiatief op meerdere manieren al met maatschappelijke gebiedsontwikkeling bezig is.
- In de tweede aflevering staat de 'maatschappelijke' businesscase van bewonersinitiatieven centraal. Hoe bouw je een succesvolle maatschappelijke businesscase waarmee je meer grip krijgt op de gemeente en marktpartijen. Bewonersinitiatieven hebben een bijzondere positie doordat ze vaak verschillende problemen tegelijkertijd kunnen aanpakken. Hoe laat je die meerwaarde zien?
- In het laatste deel gaat het over de organisatie van jouw initiatief en hoe je eigenaarschap creëert. Hoe leg je de keuzes die je maakt vast en hoe verzeker je dat je zeggenschap houdt over gebiedsontwikkeling in je buurt? bit.ly/MasterclassGebiedsontwikkeling

Eigen openbare ruimte

Directeur Thijs van Mierlo kijkt met plezier terug op het maken van de masterclass: "Voor bewoners is het belangrijk dat ze invloed hebben op de ontwikkeling van hun 'eigen' openbare ruimte. Dat kan je doen door zelf initiatief te nemen, mee te beslissen en door het proces op orde te krijgen. Dat is lang niet altijd makkelijk. Want hoewel de overheid haar mond vol heeft van bewonersparticipatie zien we dat dit op veel plekken nog niet altijd vanzelfsprekend is. In de nieuwe omgevingswet is dit niet zo concreet vastgelegd als we hoopten. Dat vinden we een zorg. Daarom is het des te belangrijker dat bewoners weten hoe ze hun positie kunnen pakken en initiatief kunnen nemen"

"Bewoners moeten invloed hebben op hun 'eigen' openbare ruimte."

Betrokken Buurten tegen eenzaamheid

Buurtinitiatieven maken wijken gezelliger en brengen bewoners samen. Met gerichte kennis en ondersteuning kunnen bewonersinitiatieven hier nog beter in worden en eenzaamheid tegengaan. Het afgelopen jaar hebben verschillende bewonersinitiatieven samen met een meedenker hun initiatief verder uitgebreid, op poten gezet of een doorstart gemaakt.

Projectleider Marieke Koot vertelt enthousiast over de opbrengst van het afgelopen jaar: "Aan elk initiatief werd een meedenker gekoppeld. Onze meedenkers zijn thuis in de wereld van bewonersinitiatief en het thema eenzaamheid. Ze weten wat er op buurtniveau mogelijk is. Het was mooi om te zien dat bij de initiatieven die blik van buiten leidde tot een net even andere aanpak en dat er veel successen zijn geboekt".

BETROKKEN BUURTEN TOOLKIT

We hebben dit jaar de toolkit voor betrokken buurten uitgebreid. In de toolkit vind je handige informatie om vanuit je bewonersinitiatief te bouwen aan een betrokken buurt en het verminderen van eenzaamheid.

Check de toolkit: <https://bit.ly/toolkitbb>

Initiatieven tegen eenzaamheid

Het project heeft veel verschillende initiatieven geholpen om samen eenzaamheid te bestrijden. Er werd samen bewogen, geprobeerd om met kleine gebaren een Goede Buur te zijn, er werd een ontmoetingsplek gevonden waar bewoners elkaar wekelijks treffen en werden er koffie ochtenden georganiseerd.

- In Voordorp in Utrecht wilde een groep actieve bewoners het burenccontact stimuleren. Ze organiseerden een buurtborrel op burendag. Initiatiefneemster Regina "Daar spraken we af om met een groep van 28 burensamen naar Brigitte Kaandorp te gaan. En we hebben samen met kerst alle burens met een kaart fijne feestdagen gewenst. De meedenker hielp ons goed nadenken over voor wie we dit nu precies doen. Dat hielp keuzes maken en zorgde dat betere resultaten haalden."
- In Bargeres in Emmen heeft het buurthuis Brinkenhoe samen met organisaties uit de wijk inloopbijeenkomsten opgestart. "Uit de eerste bijeenkomst is een groep ontstaan die nu vaker samenkomt. De bijeenkomsten waren niet gelijk een succes. Met de meedenker hebben we nagedacht over onze communicatie. Daarnaast is de samenwerking met partijen uit de buurt verbeterd. Ook dat is een mooi resultaat", aldus de initiatiefgroep.
- In Vessem, in de gemeente Eersel, heeft een initiatief van een wekelijkse koffieochtend tussen bewoners uit een zorgcentrum en burens twee mooie initiatieven voor de buurt opgeleverd: "We koken en tuinieren voor de buurt. Het heeft voor meerdere buurtbewoners hun sociale kring groter gemaakt."

"Na de buurtborrel gingen we ook samen naar het theater."

Meedenkkracht

De initiatieven konden de hulp van de meedenkers erg waarderen. "Gelukkig kregen we hulp bij het opstarten van deze activiteiten. In het project hebben we geleerd dat communicatie en naamsbekendheid belangrijk is om je initiatief van de grond te krijgen", hoorden we terug. Een ander initiatief waardeerde de kritische blik van buiten: "De meedenker heeft ons op ideeën gebracht en ons bij de les gehouden!"

Verbinding in coronatijd: van wolkenwaslijn tot anderhalvemeterbank

Door corona konden veel activiteiten van bewonersinitiatieven niet doorgaan. Dat hield ze niet tegen toch verbinding te blijven zoeken. En dat is precies waarom wij initiatieven bij elkaar hebben gebracht: om inspiratie te delen en de moed er in te houden.

Een Groningse wolkenwaslijn

In de Groningse Oranjewijk moest het culturele oplooppodium sluiten. Maar, zo besloten ze met elkaar, we gaan gewoon kijken naar wat er nog wel kan. Zo is de digitale wolkenwaslijn geboren. Een simpele vraag aan de inwoners: kom met ideeën wat we wel kunnen doen met elkaar. Anneke Helder van het oplooppodium: "Zet je idee in de wolk en we proberen het met elkaar uit te werken. Het was een simpele vraag die veel in beweging zette. Zo zijn er bijvoorbeeld 12 voorleesclubjes ontstaan. We werkten ook aan een raamexpositie: de koninklijke kunsthoprouten. Een samenwerking tussen de plaatselijke middenstand in de wijk die de kunst exposeren in hun etalages en bewoners die hun kunstcreaties willen delen. En de winkeliers kondigden direct aan dat we in het najaar weer het oplooppodium organiseren. Stonden we direct weer bij inwoners op het netvlies".

*"Een buurvrouw (of man)
kun je altijd zijn."*

Buurtkoelkasten in Leeuwarden

Ook in Leeuwarden weten ze wel hoe ze de buurt in beweging krijgen. "Hoe kan jij een buurvrouw zijn?" Met deze vraag zet de Buurvrouw&BuurvrouwBus in Leeuwarden mensen aan het denken over de rol van een buurvrouw. Esmeralda de Vries, een van de Buurvrouwen: "Helaas kon de bus in coronatijd niet meer op pad. Maar een buurvrouw (of buurman) kun je altijd zijn! We zien dat andere activiteiten een vlucht hebben genomen. Er zijn bijvoorbeeld meer buurtkoelkasten gekomen waar mensen voedsel kunnen delen in wijken waar buurtbewoners van een te klein budget afhankelijk zijn. Er zijn ook online buurvrouw koffiemomenten georganiseerd. Veel dingen konden niet, maar je kunt altijd een buurvrouw zijn!"

Anderhalvemeterbankjes in Nieuwegein

In Nieuwegein zochten buurtbewoners en community builders een manier om toch kleine ontmoetingen te organiseren op anderhalve meter afstand. Ze kwamen uit bij een sociale onderneming in Amsterdam die banken maakt die daar heel geschikt voor zijn. Initiatiefneemster Cecile Custers, "Er ontstonden ambassadeurs die een bankje adopteerden. Een leuke activiteit was het gezamenlijk opleuken en schilderen van de bankjes, dat kon je met z'n tweeën doen. En bij de bankjes werden anderhalve meter ontmoetingen georganiseerd met kleine groepjes mensen. Met een kop zelf meegenomen koffie erbij ontstonden waardevolle gesprekken. De bankjes hebben een vaste plek in maar liefst 12 straten in Jutphaas/Wijkersloot verworven".

In Hollands Kroon werken gemeenten en inwoners samen aan duurzaamheid

Je hoort het vaak: “We moeten samenwerken aan de energietransitie”. Dat de energietransitie iets te maken heeft met energie besparen, isoleren en alternatieve energiebronnen weet iedereen wel, maar hoe je dat samenwerken nu precies vormgeeft? LSA organiseerde in 2021 de training ‘Geef je energie initiatief een boost’. In drie trainingdagen werkten we met actieve bewoners aan een ‘boostplan’ en hielpen we hen bij het vinden en verstevigen van hun rol in de energietransitie.

Belangrijke rol

Projectleider Annerike Hekman vertelt over de training: “Als LSA zien wij dat bewoners een belangrijke rol spelen bij de energietransitie. Immers, alle huishoudens in Nederland krijgen hier op den duur mee te maken. Actieve buurtbewoners die een rol willen spelen in het verduurzamen van hun buurt zijn dan heel belangrijk. Zij kennen de wijk en de mensen. Om bewonersgroepen met duurzame ambities te sterken in hun lokale kracht én ze in positie te brengen organiseerden we begin 2021 de training. We kregen na afloop veel leuke reacties. Van ‘We waren van plan ooit te beginnen, en nu zijn we al bezig!’ tot ‘Ik ken nu mooie voorbeelden van geslaagde acties in het land’.

Samen stappen zetten

In de gemeente Hollands Kroon pakte de deelname aan de training erg goed uit. Als enige initiatief namen zij een ambtenaar mee naar de training. Na afloop waren de bewoners en de gemeente meer op één lijn gekomen en besloten ze om samen echt stappen te zetten. Ze maakten een plan voor het verduurzamen van de woningen in de gemeente. Coen de Graaf volgde de training en nam projectleider duurzaamheid van de gemeente Ferdinand mee naar de training: “Uit interesse volgde ik de webinars van de gemeente over de warmtetransitie. Die zouden gaan stoppen en samen met een groepje actieve bewoners wilden we die webinars doorzetten. We hadden wel behoefte aan extra kennis.

Toen kwamen we de training van LSA tegen en zijn Ferdinand en ik samen gegaan. Het was fijn dat we met mensen in gesprek kwamen die met dezelfde dingen bezig zijn. Ook al zijn we met heel andere projecten bezig, we lopen wel tegen dezelfde dingen aan. Je leert van elkaar en doet inspiratie op voor je eigen project.”

Vliegwielen

Ook Ferdinand heeft de training als waardevol ervaren. “Ik kende LSA van mijn vorige werk. Toen vond ik het al een mooie club. Vooral omdat ze zo goed weten hoe je de kracht van bewoners kunt inzetten om te werken aan de leefbaarheid in de directe omgeving van mensen. Toen Coen mij meevroeg naar de training, vond ik dat gelijk een goed idee. Coen en ik waren al met elkaar in gesprek over hoe de gemeente en bewoners beter samen konden werken bij het verduurzamen van de woningen in onze gemeente. De training kwam dus op een goed moment en ik heb er echt veel van geleerd. En beter nog, het is ook een beetje een vliegwielen geweest voor onze gemeente om samen met onze inwoners stappen te zetten in die behoorlijk ingewikkelde energietransitie. We wisten elkaar beter te vinden en vanuit de bewoners werd duidelijker wat ze konden vragen en inbrengen.”

“De training was voor de gemeente echt een vliegwielen.”

Samen plannen en afspraken maken

Met alleen een training van LSA ben je er nog niet. Eigenlijk begint het dan pas echt, want samen werken aan verduurzamen op schaal van de gemeente, is een flinke klus. Het vraagt veel van de initiatiefnemers, inwoners én de gemeente. Dat weet ook Pieter Jan Duineveld één van de actieve bewoners die reageerde op de oproep van de gemeente aan inwoners om mee te werken aan het plan hoe gewerkt gaat worden aan verduurzaming. “Ik ben zelf al jaren bezig met het bouwen van duurzame woningen en ik wilde mijn kennis en ervaring graag beschikbaar stellen. Samen met mij reageerden nog een aantal mensen op de oproep. We zijn bij elkaar gekomen en we hebben nagedacht over onze rol en wat we kunnen betekenen. Al snel kwamen we tot de conclusie dat als we dit als groep bewoners op

zouden pakken, dat we dat dan ook professioneel wilden doen. We vroegen of LSA ons kon helpen om de juiste stappen te zetten. Dat kon gelukkig. We zijn gaan praten over hoe we willen samenwerken en kregen daar begeleiding in”.

Manifest

Uiteindelijk heeft al het praten en samen nadenken in Hollands Kroon een manifest opgeleverd. Hierin staat heel beknopt hoe gemeente, bewoners en bedrijven verduurzaming verder gaan aanjagen en hoe de samenwerking vorm krijgt. De betrokken bewonersgroep is er blij mee en ook de gemeente heeft aangegeven hier achter te staan. “We hebben het geluk gehad met Ferdinand als contactpersoon bij de gemeente”. Zegt Pieter-Jan. “Gemeenten zijn vaak logge, en trage organisaties. Nou Ferdinand is alles wat de gemeente niet is. Hij reageert snel, houdt het voor ons als bewoners behapbaar en houdt ons ook gemotiveerd”. Ook Ferdinand kijkt tot nu toe tevreden terug: “Processen als dit duren lang, maar

als het lukt om iets te maken waar we allemaal achterstaan dan hebben we het samen goed gedaan.”

“In het manifest staat hoe bewoners, bedrijven en gemeenten samenwerken.”

Buurtbedrijf NuDe Toekomst gaat vruchten plukken van de samenwerking

Samen met de gemeente, de woningbouwcorporatie, Solidez (welzijnsorganisatie), OBS De Wereld en Sportservice komt het buurtbedrijf NuDe Toekomst uit Wageningen al een tijdje samen.

Begin 2021 klopten zij bij LSA aan met de vraag of wij mee konden denken hoe ze de opgaven in de buurt met elkaar konden verbinden. Samen doken we in de vragen; Kan de energietransitie bijdragen aan het versterken van de sociale verbindingen in de wijk? Hoe kan je elkaar daarin versterken? En wie kan welke rol vervullen? Het leidde tot een SOK. Een SamenwerkingsOvereenkomst met de gemeente om te werken aan de energietransitie.

Groeiproces

De komende jaren staat er een boel te gebeuren in De Nude; renovatie door de woningbouwcorporatie, vernieuwing van riolering en groen, afkoppelen van het aardgas. Het Buurtbedrijf wil de opgaves dichterbij de bewoners brengen door verbindingen te leggen met de drijfveren van bewoners. Andere partners zijn ook actief in de wijk. Om concreet de verbinding op te zoeken en echt samen te werken, komen ze sinds een jaar op regelmatig samen. Vanuit die wens is er gewerkt aan de samenwerkingsovereenkomst.

Investeren in relaties

“Er is geïnvesteerd in het opbouwen van de relatie tussen alle partijen. Er zijn gesprekken gevoerd met een aantal partners en bewoners uit de wijk. Daarnaast zijn er behoorlijk wat bijeenkomsten georganiseerd om elkaar beter te leren kennen, helderheid te creëren en om te gezamenlijke uitdagingen, doelen en concrete acties te komen. Dit alles is opgeschreven in de SOK. Het was (en is) een pittig proces, hoe houd je de energie van het begin vast als het een langer proces lijkt te worden dan gedacht? Hoe maak je afspraken die tot concrete acties leiden? En hoe zorg je dat die afspraken goed landen in de organisaties? Er zijn de nodige gesprekken over gevoerd. En de gesprekken zullen ook tijd blijven doorgaan. Dat is dé manier om met elkaar in verbinding te blijven”, blikt Jolanda van der Meijde van buurtbedrijf NuDe Toekomst terug.

Vruchten plukken in 2022

Projectleider Annerike Hekman vertelt over het project: “Na een periode van praten, schrijven, wachten, elkaar herinneren, afspraken concreet maken, ligt er nu een SOK waar iedereen zich in kan vinden. De planning is om in de lente van 2022 de rollen scherp te hebben en op een feestelijke manier de SOK te ondertekenen. Het idee; gezamenlijk 7 fruitboompjes planten, voor elke partner één, midden in de wijk. Om daar samen voor te zorgen en er op een gegeven moment natuurlijk de vruchten van te plukken”.

Buurtbedrijven in de energietransitie

Het is duidelijk dat de energietransitie een complex vraagstuk is dat voorbij een technisch probleem gaat. Bewonersbedrijven, zoals NuDe Toekomst in Wageningen, kunnen een instrument zijn om het proces van de energietransitie op wijkniveau te versnellen. Dat kan omdat een bewonersbedrijf zorgt voor meer eigenaarschap en daarmee draagvlak van de wijk. Annerike legt uit hoe ze dat doen: “Vanuit de netwerken en kennis uit de wijk kunnen zij een, voor velen abstracte uitdaging, concreet maken en kansen benutten die bijdragen aan een betere leefomgeving. Denk aan het koppelen van de technische opgave aan het bieden van lokale werkgelegenheid en scholingsmogelijkheden. Maar ook doordat ze laagdrempelig contact kunnen leggen via buurtenergiecoaches of het runnen van duurzame ontmoetingsplekken. En als de wijk mede-eigenaar wordt van een zonneveld, windmolen of warmtenet komt het geld dat daarmee wordt verdiend weer ten goede aan de wijk. Zo werken we aan een warmtetransitie waar zeggenschap en eigenaarschap bij bewoners ligt”.

Een goede energietransitie doe je sámen!

Als één ding afgelopen jaren duidelijk wordt, is het dat bewoners en gemeenten elkaar nodig hebben in het verduurzamen van de wijk. Het succesvol uitvoeren van het Klimaatakkoord lukt alleen sámen met bewoners.

Dat hoef je ons en onze partners HIER, de Natuur en Milieufederaties, Energie Samen en Stichting Buurkracht niet te vertellen. Samen vormen we de Participatiecoalitie en geven we ondersteuning aan bewonersinitiatieven en gemeenten die samen willen werken aan de energietransitie.

Duursaam

Projectleider Annerike Hekman houdt zich bij LSA bezig met het thema energietransitie: "Bewonersinitiatieven weten wat er lokaal speelt en kunnen zo de slagingskansen van energieprojecten in gemeente of regio's vergroten. LSA denkt mee over hoe je energieprojecten aanpakt en draagvlak creëert, hierbij is community building de basis. We helpen en begeleiden initiatieven naar een samenwerkingsovereenkomst (SOK) met de gemeente en andere betrokken partijen. Ook organiseren we verschillende bijeenkomsten voor bewoners om kennis en vaardigheden op te doen. Daarmee kunnen zij vanuit hun eigen (bewoners)kracht werken aan duurzame projecten".

Balans

"Het is belangrijk om de tijd te nemen voor het vinden van de gedeelde waarden en doelen. Daarna is het essentieel om het concreet te maken in projecten. Of andersom, sommigen beginnen bij concrete projecten en werken dan toe naar verbinding in gezamenlijke doelen en waarden. Een SOK mag in ieder geval niet een papieren werkelijkheid zijn, maar het komt pas tot leven in de uitvoering. Het vinden van een goede balans is de uitdaging", legt Annerieke uit.

Op buurtniveau komt alles samen

LSA zet vooral in op het ondersteunen van initiatieven in complexe stadswijken. Een mooi voorbeeld komt uit Bospolder-Tussendijken (BoTu, Rotterdam). Rotterdamse bewoners hebben samen met verschillende organisaties, ondernemers, de gemeente, de woningcorporatie en energiebedrijf, hebben hun handtekeningen gezet onder een brede samenwerkingsovereenkomst. "In deze SOK is geprobeerd om zoveel mogelijk verbindingen te maken tussen aanwezige activiteiten in de wijk. Zo wordt energie besparen verbonden aan taalcoaches die de wijk in gaan, werken ze aan een routes richting opleiding en werk en verbinden ze groen en warmtenet aan elkaar", legt Annerike uit. In Bospolder-Tussendijken gaan ze het dus samen uitproberen en leren. Ze dragen samen de verantwoordelijkheid. Daarvoor moet vertrouwen groeien. En dat kost tijd en is soms ingewikkeld. Om de komende jaren de afspraken op te volgen en te bouwen aan dat vertrouwen is afgesproken dat de betrokkenen tenminste 3 keer per jaar samenkomen. Geen overleggen maar leuke en inspirerende momenten om elkaar te versterken en scherp te houden.

Eind 2021 zijn er onder begeleiding van de Participatiecoalitie in 120 buurten samenwerkingsovereenkomsten gemaakt tussen bewoners en hun gemeente. "Maar een volwaardige samenwerking met een duidelijke rolverdelingen, afspraken over hoe je wil samenwerken en de uitwerking van concrete projecten, is nog een enorme uitdaging" zegt Annerike. Ze geeft aan dat het belangrijk is om in ieder geval stil te staan bij drie aspecten:

- Welke waarden delen we, wat vinden we belangrijk?
- Hoe werken we slim samen?
- En met welke projecten kunnen we nu al aan de slag?

Financiering voor bewonersbedrijven: niet gemakkelijk, wel nodig!

Voor Initiatiefnemers is het soms lastig om tot een goed plan te kunnen komen en financiering rond te krijgen.

“We willen de toegang tot financiering voor bewonersbedrijven verbeteren. Er zijn weinig financiers die inspelen op de behoeften van bewonersbedrijven. Gelukkig kregen we van de Europese Commissie een subsidie waarmee we onderzoek konden doen naar alternatieve vormen van financiering.” Aan het woord is Marieke Boeije, projectleider van LSA bewoners.

“We zijn nu ruim een jaar onderweg met het project Social Finance for Community Based Social Enterprises. We werken samen met Social Enterprise NL en projectpartners Stichting DOEN en KNHM foundation. We hebben onderzoek gedaan, nagedacht over nieuwe manieren van financieren en we hebben een programma gemaakt voor ondernemende initiatieven om te werken aan een businesscase. In de zomer van 2022 sluiten we het project feestelijk af. We presenteren dan ook een actieplan om de toegang tot financiering voor bewonersbedrijven te versterken,” aldus Marieke.

Dankzij een schenking van De Nationale Postcode Loterij van 1 miljoen euro blijft LSA ook ná de zomer van 2022 ondernemende bewonersinitiatieven ondersteunen. Dat doen we onder de noemer ‘Ondernemen met je Buurt’.

“We willen de toegang tot financiering verbeteren.”

INSTRUMENTEN VOOR HULP AAN BEWONERSBEDRIJVEN

1 Eindrapport Kapitaal voor de Buurt

Meer dan 100 bewonersbedrijven namen deel aan onze vragenlijst over de toegang tot financiering voor bewonersbedrijven. Mede dankzij de vele reacties van initiatiefnemers en experts hebben we een onderzoek uitgebracht dat nog niet eerder op deze schaal in de sector is uitgevoerd. Nieuwsgierig naar de resultaten van het onderzoek? Je vindt het eindrapport hier: <https://bit.ly/KapitaalvoordeBuurt>

2 Nieuwe manieren van financieren

In de zomer van 2021 kwamen meer dan 20 experts samen om na te denken over nieuwe manieren van financieren. In vijf intensieve dagen werd keihard gewerkt aan het bedenken van nieuwe instrumenten. Met resultaat! Er zijn twee prototypes voor nieuwe financieringsinstrumenten ontwikkeld: Buurt Bond en Buurt BV. Hiermee kunnen bewonersbedrijven een eigen plek aankopen of een lange-termijn huurcontract aangaan. Het instrument sluit aan bij de verschillende doeleinden van bewonersbedrijven en is erop gericht om voldoende vertrouwen te geven aan financiers, gemeentebesturen en intermediairs om in te stappen.

3 Pitchen voor Impact

Ook het trainingstraject Pitchen voor Impact ging van start. In vijf maanden tijd ontwikkelden 10 ondernemende bewonersinitiatieven een eigen business case rondom vastgoed. Tijdens vijf workshopdagen versterkten ze hun verhaal scherpen ze hun business case aan en namen ze de eigen organisatie en het bedrijfsplan onder de loep. Tijdens een pitchevent presenteren de initiatieven zich met een scherpe pitch aan potentiële investeerders.

Internationaal samenwerken

Vrijwilligers en medewerkers van dorps- en buurthuizen over de hele wereld kwamen in september 2021 online en fysiek bij elkaar.

Dat deden ze om hun gedeelde streven naar sociale rechtvaardigheid kracht bij te zetten tijdens conferentie "Social Justice – The Unfinished Journey". Een bijeenkomst van de International Federation of Settlements and Neighbourhood Centres (IFS), waar LSA Bewoners lid van is. We zetten onze handtekening onder een verklaring om te onderschrijven dat we op buurt- en wijkniveau blijven vechten voor sociale rechtvaardigheid. Benieuwd naar de verklaring? Hier vind je de tekst: <https://bit.ly/LSAsocialjustice>

Lokale gemeenschappen in de lead

"Het is belangrijk om ook in internationaal verband te werken aan de versterking van lokale gemeenschappen," vertelt projectleider Kristel Jeuring. "Door het ondertekenen van de verklaring verstevigen we die samenwerking. We onderstrepen de leidende rol die gemeenschappen hebben in een samenleving waarin iedereen meedoet. Deze internationale samenwerking vertalen we ook naar de praktijk. Denk aan de vraag hoe je in buurten en wijken kunt werken aan sociale rechtvaardigheid met mensen die niet altijd gezien of gehoord worden", aldus Kristel.

Fostering Social Justice

In het onderzoeks- en uitwisselingsproject 'Fostering Social Justice' onderzoeken acht nationale organisaties zoals LSA wat werkt en hoe Europa dit beter kan ondersteunen. LSA-lid Hans van Ierland van Wijkleercentrum Alles voor Elkaar ging op uitwisseling naar Parijs. Hans: "Bijzondere en leerzame ervaring. Natuurlijk komt iedereen uit een andere politieke en culturele context. Maar het is duidelijk dat al deze organisaties in IFS op een vergelijkbare manier werken aan sociale rechtvaardigheid. Zeker in deze tijd is het mooi om die onderlinge solidariteit te voelen."

Digitaal studiebezoek lokale fondsen

Sinds 2020 vinden lokale fondsen ook een thuis bij het LSA. Daarom organiseerden we met de European Community Foundation Initiative (ECFI) een internationaal digitaal studiebezoek om de ervaringen van Nederlandse lokale fondsen te delen en van fondsen uit andere landen te leren.

Leren van elkaar

Kristel Jeuring, projectleider bij LSA en organisator van het bezoek: "Ik denk dat lokale fondsen heel goed passen bij de andere leden van het LSA. Lokale fondsen bieden buurten en wijken manieren om zelf toegang te hebben tot en beslissingen te nemen over geld. En dat leidt tot meer zeggenschap en eigenaarschap over de buurt. Toch hebben lokale fondsen hele eigen gebruiken en uitdagingen. Als vereniging moeten we lokale fondsen nog beter leren kennen en hun behoefte begrijpen. We willen ontdekken hoe we deze leden kunnen helpen. Dat maakte deze internationale uitwisseling zo interessant. De vragen en nieuwe inzichten, van lokale fondsen uit Europa helpen ons aanbod verbeteren. We leerden bijvoorbeeld dat ook lokale fondsen veel baat hebben bij onderling kennis en ervaringen uitwisselen",

Schat aan ervaring

LSA komt nog maar net kijken in de wereld van lokale fondsen. Maar tijdens het digitale studiebezoek hebben een aantal Nederlandse pioniers laten zien dat er al een schat aan ervaring is. Zo werken de lokale fondsen van Mensen Maken Amsterdam met 'participatory grantmaking'. Ze laten zien dat het mogelijk is om mensen die niet gewend zijn om mee te doen in bureaucratie, weldegelijk zeggenschap willen en kunnen hebben over budgetten voor de wijk. Je moet dan wel naar ze op zoek.

Het Leidse Druckerfonds laat zien hoe je als lokaal fonds heel flexibel en snel kunt reageren op nieuwe situaties. Zij riepen een coronafonds in het leven waarbij kleine acties in coronatijd snel geld krijgen om aan de slag te gaan.

Het Texelfonds vertelde hoe je als lokaal fonds zuinig om kunt gaan met het vertrouwen van de gemeenschap.

Right to Challenge beter geregeld?!

Het kabinet heeft aandacht voor burgerinitiatieven en wil ze een boost te geven door wetgeving te veranderen.

In de wijziging van de gemeentewet, die in de loop van 2022 moet worden goedgekeurd door de Tweede Kamer, krijgt het uitdaagrecht een prominente plek in de participatieverordening die alle gemeenten moeten gaan opstellen. Een goede zaak als je het ons vraagt. Al een aantal jaren zijn we druk bezig met de lobby, zodat het uitdaagrecht en participatie van bewoners ook formeel goed wordt geregeld. Met de wijzigingen die eraan komen, wordt weer een stapje in de goede richting gezet.

Dat kan beter!

We organiseerden in december een interessant gesprek voor het programma Democratie in Actie met betrokken gemeenten en verschillende experts over de aanstaande wijzigingen. We lieten ons bijpraten over de werking van de participatie verordening. En we hebben ook een aantal kritische vragen gesteld, waar we nog steeds aandacht voor vragen.

We blijven beleidsmakers challengen op dit onderwerp. Gaat Right to Challenge bijvoorbeeld vooral over het efficiënt organiseren van diensten of mag het ook een tandje ambitieuzer? Leg je niet al te veel vast zodat je nog veel ruimte hebt of moet het gedetailleerd zodat we tenminste weten waar iedereen aan toe is? En hoe verbinden we dit met andere opgaven waar participatie een hele grote invloed heeft, zoals de omgevingswet, de energietransitie en wijkaanpak? Nog genoeg werk te doen!

“We blijven beleidsmakers challengen op dit onderwerp zolang dat nodig is.”

Houd de buurt betrokken bij je energieproject: drie tips

Op steeds meer plekken in het land wordt er gewerkt aan verduurzaming van de wijken. Vaak nemen enkele buurtbewoners hiervoor het initiatief. Deze mensen zijn goud waard. Ze hebben de buurt alleen wel nodig om succesvol te zijn. In dit artikel drie tips uit de praktijk die laten zien hoe je dit goed aan kunt pakken. Ook als zo'n proces lang duurt.

1 Maak een routekaart

Stippel de route uit. Laat zien hoe het proces kan verlopen. Dat geeft houvast om samenwerking te starten én vol te houden. Bijkomend voordeel is dat een goede routekaart zorgt voor betere afstemming tussen alle partijen.

2 Op eigen manier betrokken

Het is belangrijk om met alle betrokken partijen afspraken te maken over ieders rol en de taken die daarbij horen. Een aantal mensen zullen op regelmatige basis moeten samenkomen in een werkgroep of kernteam. Zij zorgen ervoor dat alle partijen goed blijven samenwerken. Maar niet iedereen in de buurt hoeft en wil in het kernteam. Sommigen vinden het veel leuker om inhoudelijk mee te denken of juist om de buurt te bevragen of flyers rond te brengen. Je hebt ook mensen die het project wel steunen, maar geen tijd hebben om grote taken op te pakken. Houd oog voor al die soorten betrokken bewoners bij het proces en de manier van communicatie die nodig is.

3 Doe de rups

Een proces met veel draagvlak maakt vaak een beweging als een rups. Van klein(kernteam) naar groot (met iets de buurt in) naar klein (kernteam gebuikt input uit de buurt) naar groot (met iets de buurt in), enzovoort. Als je zorgt voor die beweging zorg je voor betrokkenheid van zoveel mogelijk mensen, omdat er voldoende mogelijkheid is om mee te doen. Het helpt als elke processtap wordt afgesloten met een resultaat of afspraak. Dan verdeel je het proces in kleine tussen doelen. Dat houdt mensen langer gemotiveerd.

UIT DE PRAKTIJK

In Overvecht hebben de bewoners die werken aan hun buurt-manifest al lang van te voren de datum voor het buurtfeest bekend gemaakt. En de routekaart met data en mijlpalen hebben ze met de buurt gedeeld via een huis-aan-huis verspreide flyer.

In de Almelse wijk Nieuwstraatkwartier wordt er op zeer verschillende manieren contact en betrokkenheid met bewoners gezocht. Er zijn mensen die flyereren en in gesprek gaan, mensen die nadenken over besparen en mensen die met hun huis mee doen aan een pilot project. Allemaal anders én allemaal waardevol.

Vliegende start met 'Ondernemen met je Buurt'

In 2021 kregen LSA Bewoners en Social Enterprise NL een schenking van de Nationale Postcode Loterij van maar liefst 1 miljoen euro! Dit geld is bedoeld om gezonde, bruisende en succesvolle ondernemende bewonersbedrijven een boost te geven.

Er ligt een driejarig programma van trainingen, support en challenges voor (aankomende) bewonersbedrijven. Nieuwe en bestaande initiatieven krijgen in 'Ondernemen met je Buurt' de expertise en vaardigheden die nodig zijn om duurzaam inkomsten te genereren en maatschappelijke impact te realiseren in hun eigen wijk of buurt.

Met het geld van De Nationale Postcodeloterij zetten we alles op alles om zoveel mogelijk mensen te enthousiasmeren voor het concept bewonersbedrijf. In wijken en buurten van Nederland, maar ook op het gemeentehuis. Ondernemen met je buurt doe je als initiatief nooit alleen. Je hebt anderen nodig om het tot bloei te laten komen. Dat is niet altijd een gemakkelijk traject, maar volgens de initiatieven die we bij LSA is het alle moeite waard.

Energie en saamhorigheid

We hebben legio voorbeelden van bewonersbedrijven die volop impact maken. In Dordrecht in de wijk de Crabbenhof is er zo één. Een kleuterschoolgebouw en het omliggende terrein werden rigoureus opgeknapt door een club bewoners uit de wijk. De Crabbehoeve is nu fijne plek in de wijk waar ze ruimtes verhuren aan verenigingen en organisaties, participatieplekken bieden aan mensen met een bijstandsuitkering en een horecagelegenheid waar mensen graag komen. Het succesvolle bewonersbedrijf bestaat inmiddels al meer dan acht jaar.

Impact maken

Crabbehoeve is een mooie illustratie van de impact die bewonersbedrijven hebben. Ze dragen bij aan veilige, groene, sociale, inclusieve en veilige buurten. Met het project Ondernemen met je buurt gaan we hieraan bijdragen. Ons ultieme doel? 250 actieve bewonersbedrijven in 2025.

Bewonersbedrijven en aanbestedingen: kans of no go?

LSA dook samen met ondernemende bewonersinitiatieven in de wereld van aanbestedingen tijdens een bijeenkomst in het Rotterdamse Wijkpaleis. Aanbestedingen zijn een kans om geldstromen naar je toe te trekken met het werk dat je met buurtbewoners zelf kunt doen. Maar het is ook een wereld vol ingewikkelde eisen, protocollen en tijdrovende procedures. Is het een kans of een no go?

Kracht van bewoners

Projectleider bewonersbedrijven Marieke Boeije van LSA vertelt: "Het winnen van een aanbesteding en werken in de wijk kan zorgen voor zeggenschap en invloed op wat er in de buurt gebeurt. We zien dat resultaten op buurtniveau verbeteren als bewonersinitiatieven taken uitvoeren. Denk bijvoorbeeld aan de extra verbindingen die een bewonersbedrijf in de wijk kan leggen, omdat ze er dagelijks actief zijn."

Stempel drukken op de wijk

Tijdens de bijeenkomst die LSA organiseerde nodigden we natuurlijk bewonersbedrijven uit die al ervaring hebben met deze taaie materie. Zo vertelde Robbert de Vrieze van Delfshaven Coöperatie: "Wij wilden als bewoners geldstromen in de buurt beter benutten en een stempel drukken op alle ontwikkelingen in de wijk. Daarom hebben we ingeschreven op de aanbesteding van zorgtaken in de wijk. Helaas hebben we hem niet gewonnen. Er komt echt veel bij kijken".

Bewonersbedrijf weet wat de wijk nodig heeft

Bij Waterkracht in Zutphen weten ze wat de wijk nodig heeft, omdat de ontmoetingsplek gerund wordt door wijkbewoners. Het is niet alleen een ontmoetingsplek voor de wijk. Het is ook een innovatief wijkcentrum waar scholing is opgezet, een tech-lab wordt geopend en een plek waar je kunst kunt kijken en vergaderen tegelijkertijd. Waarom is dit bewonersbedrijf zo succesvol?

Uitgestelde koffie

"Met de horeca en zaalverhuur genereren we eigen inkomsten. De grote glazen ramen, de uitnodigende woonkamer met grote muurschildering en de verse bloemen uit eigen moestuin maken mensen nieuwsgierig. Iedereen kan binnenlopen voor een kop koffie. Afhankelijk van je inkomsten krijg je de koffie gratis of je betaalt omdat je het kunt missen. Dan koop je een koffie of latte macchiato voor jezelf én een 'uitgestelde koffie' voor een ander", vertellen Patricia en Dorine directeur en kwartiermaker bij waterkracht.

Wachtlust voor vrijwilligers

Om het gevoel van verbinding tussen buurtbewoners te versterken, werd de inrichting bewust aangepast. Dorine: "In dit buurthuis vind je meer dan één stamtafel. Zo eigent niet één groep zich de ruimte toe. We hebben voor iedereen plek. In de hoek zitten vier mannen te kaarten. De jongeren spelen graag bij de voetbal- of pingpongtafel, anderen gaan schaken en wie rustig wil werken, kan hier ook terecht. Door onze activiteiten en manier van werken is een grote en enthousiaste groep vrijwilligers ontstaan. Opvallend is het grote aantal jonge mensen dat zich aansluit. Met op het moment zelfs een wachtlust!"

Tweede locatie

Waterkracht doet nog veel meer. Zo hebben ze een opleiding van het ROC binnen gehaald en werken ze hard aan de opening van een tweede locatie.

Afscheid Harrie Bosch

Voorzitter Harrie Bosch is niet verkiesbaar voor een nieuwe periode als voorzitter van LSA Bewoners. Hij kijkt met veel plezier terug op de afgelopen vier jaar.

“Bestuurlijk was het een rustige periode”, blikt Harrie terug. “De vereniging functioneert goed, we hebben ons huishoudboekje goed op orde en er zijn geen grote bestuurlijke uitdagingen geweest de afgelopen periode. Dat maakte dat we als bestuur mee konden denken over de inhoud. Wat voor vereniging zijn we? Op welke onderwerpen gaan we ons richten en wat is er nodig naar de toekomst toe. Ik heb met een fijn team bestuursleden en de medewerkers van LSA hier met veel plezier aan gewerkt. Ik ben blij dat de vereniging zich heeft verbreed. Waar we eerder toch echt de focus op de aandachtswijken hadden, zijn we nu veel meer een vereniging voor álle actieve bewoners. Ook de thema’s eenzaamheid, energietransitie en de lokale fondsen staan nu op de agenda. Hoewel we dat uitdrukkelijk met z’n allen hebben gedaan was die verbreding voor mij wel een van de thema’s waar ik mee aan de slag wilde toen ik aantrad als voorzitter. En als ik kijk naar de toekomst, zie ik die voor LSA positief in. Ik hoop dat de vereniging met al haar leden en medewerkers de komende jaren nog steviger haar positie pakt in de behartiging van de belangen van actieve bewoners, dat het aantal leden mooi door blijft groeien en dat LSA goed op de actualiteit blijft inspelen. En het mag wat mij betreft wel een tikje minder bescheiden. Laat samen maar zien waar al die actieve bewoners toe in staat zijn!”

“Ik ben blij dat de vereniging zich heeft verbreed en meer bewonersgroepen helpt.”

AANGENAAM: WIJ ZIJN LSA

Team LSA

- Thijs van Mierlo
- Vincent Jacobs
- Marieke Boeije
- Marieke Koot
- Kristel Jeurig
- Annerike Hekman
- Almaz Meiners
- Karlijn Ligtenberg
- Joeri van de Riet
- Maartje den Breejen
- Kees Kaffka
- Bernice Kamphuis
- Rutger van Weeren

Bestuur LSA

- Harrie Bosch, voorzitter
- Hans Zuiver, penningmeester & secretaris
- Melanie Berends
- Rina Clemens
- Petra van Duynhoven
- Willy van Leeuwen

LSA verbindt bewoners en democratie

Verkiezingen zijn het feest van de democratie. Eens in de vier jaar mogen alle inwoners van Nederland meebeslissen wie het land, de provincie of de gemeente gaat besturen. Bijna jaarlijks valt er dus wel wat te kiezen.

Wij vinden dat belangrijke momenten. LSA komt immers op voor de zeggenschap van mensen over hun eigen omgeving. Thijs van Mierlo, directeur van LSA legt uit: "In verkiezingstijd laten we van ons horen en proberen we te duiden wat deze periode betekent voor bewoners. We duiken in de plannen van partijen, helpen meedenken hoe actieve bewoners zelf aan de slag kunnen met lobby en proberen onze achterban te betrekken bij de verkiezingen."

Het zit in ons DNA

Thijs vervolgt zijn verhaal: "We zijn altijd bezig om het geluid dat leeft bij onze achterban op te halen. We verwoorden dat en delen het actief in ons netwerk. We behartigen de belangen van bewonersgroepen door steeds hun kracht en meerwaarde te laten zien. Dat doen we al vanaf de start van LSA zo'n 35 jaar geleden. Dat is denk ik wat je dan noemt, ons DNA. Kennis, innovatie en belangenbehartiging gaan bij ons altijd, in ieder project en bij iedere activiteit hand in hand. Hoe we dat bij de laatste Tweede Kamerverkiezingen hebben opgepakt, vond ik zelf echt tof. We hielden het grote wijken- en buurten debat en daagden alle partijen uit om te laten zien wat zij willen betekenen voor de wijken en buurten in Nederland met al die actieve bewoners en bewonersgroepen"

Bewoners centraal

Na afloop van het debat hebben we een aantal mensen gevraagd om terug te kijken en vooruit te kijken. Wat viel op en waar hoopten ze op. We voegen dit een aantal dagen na de verkiezingen aan een aantal toppers uit ons netwerk. Wij proberen vervolgens als LSA dit soort beschouwingen mee te nemen in ons werk en verder te brengen om onze leden te helpen.

Anja van der Aa van Wijkcoöperatie 'Oost voor elkaar' gaf aan dat ze hoopte dat er gekeken wordt naar wetgeving als instrument om een gelijkwaardiger speelveld te creëren. Marije van den Berg, de leider van het debat verheugde zich op het nieuwe regeerakkoord, omdat ze ziet dat er volop kansen zijn voor het vergroten van zeggenschap van bewoners én voor het weer 'dienstbaar' maken van de markt aan onze gemeenschappen. En een strategisch adviseur van de gemeente Dordrecht mist een visie op wijkgerichte aanpakken en is op zoek naar manieren om vertrouwen te herstellen.

Vertaling

Toen eindelijk het nieuwe kabinet en het regeerakkoord werden gepresenteerd, hebben we gelijk de vertaling gemaakt voor de bewoners en professionals die dagelijks werken aan leefbare wijken en krachtige bewonersinitiatieven. "Op deze manier proberen we de papieren Haagse werkelijkheid te vertalen naar de praktijk van onze achterban. Dan snappen ze beter wat er op ze af komt en hoe ze daarop kunnen anticiperen. En als ik dan in het regeerakkoord de woorden wijkaanpak en burgercollectieven terug zie dan is dat een mooie bevestiging van ons werk", besluit Thijs.

COMM-UNITY SPIRIT

DONT FORGET THE LOCALS

Wil je ook lid worden van LSA bewoners? Wees welkom!

LSA bewoners is de landelijke vereniging van en voor bewonersgroepen. We zetten ons samen in voor ruimte en mogelijkheden voor bewonersinitiatieven, van wijkplatforms tot bewonersbedrijven.

We delen kennis, we ontwikkelen projecten, we beïnvloeden beleid, we zorgen voor ontmoeting tussen de geweldige initiatieven in het land. We hebben jou nodig om sterker te staan.

Bewonersgroepen die bezig zijn om hun eigen buurt leuker of leefbaarder te maken, nodigen we graag uit om zich bij LSA bewoners aan te sluiten als lid.

www.lsabewoners.nl/wordlid

Maandelijkse nieuwsbrief

Wil je op de hoogte blijven van wat actieve bewoners voor elkaar krijgen en weten hoe ze dat doen? Lees dan de LSA-nieuwsbrief.

www.lsabewoners.nl/nieuwsbrief

- Je ontvangt belangrijk nieuws en updates.
- We zetten kennisartikelen en blogs op een rij.
- We nodigen je uit voor alle bijeenkomsten.

Heb je een vraag? Neem dan contact met ons op:

We twitteren via [@LSAbewoners](https://twitter.com/LSAbewoners)

Volg onze pagina op www.facebook.com/lisa.bewoners of op

www.linkedin.com/company/lisabewoners/

Bellen? Dat mag natuurlijk ook! **030 – 2317511**

of mail ons op info@lsabewoners.nl

Post mag naar **Korte Elisabethstraat 15-17, 3511 JG Utrecht**